

- λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες και την ποικιλομορφία όλων των νέων και ενθαρρύνουν τη χωρίς διακρίσεις πρόσβαση όλων των νέων στις υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των νέων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού (π.χ. ΛΟΑΤΙ νέοι, νέοι με αναπηρίες, νέοι που ζουν με τον ιό του HIV, νέοι με μεταναστευτικό υπόβαθρο κ.α.),
- είναι ελκυστικές προς τους νέους (π.χ. οι υπηρεσίες να προσφέρονται και μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας),
- σέβονται το δικαίωμα των νέων στην ιδιωτικότητα και εμπιστευτικότητα,
- προσφέρουν την ευκαιρία στους νέους να συμμετέχουν ενεργά στο σχεδιασμό και αξιολόγηση των υπηρεσιών,
- δίνουν έμφαση στην ευεξία και την απόλαυση, όχι μόνο την πρόληψη της ασθένειας.

2. Το Υπουργείο Υγείας θα πρέπει να δημιουργήσει μια κρατική κλινική ΣΑΥΔ για νέους μέχρι 30 ετών, η οποία θα προσφέρει ολόκληρη τη γκάμα υπηρεσιών που αφορούν τη ΣΑΥΔ, δηλαδή κλινικές υπηρεσίες, εκπαιδευτικές υπηρεσίες και συμβουλευτικές υπηρεσίες (ατομικά ή σε ομάδες). Στόχος είναι να ακολουθείται μια ολιστική προσέγγιση για όλα τα θέματα ΣΑΥΔ (π.χ. αντισύλληψη, εγκυμοσύνη, ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, σχέσεις, κ.α) και να δίνεται έμφαση στην προσβασιμότητα των υπηρεσιών και στην κάλυψη των αναγκών των νέων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού (π.χ. ΛΟΑΤΙ νέοι, νέοι με αναπηρίες, νέοι που ζουν με τον ιό του HIV, νέοι με μεταναστευτικό υπόβαθρο κ.α).

3. Όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς που προσφέρουν υπηρεσίες ΣΑΥΔ θα πρέπει να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν κώδικα πρακτικής και δεοντολογίας καθώς και κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη συστηματική και υποχρεωτική κατάρτιση, εκπαίδευση και εξειδίκευση όλων των επαγγελματιών που στελεχώνουν υπηρεσίες ΣΑΥΔ. Στόχος είναι η ολιστική κατάρτιση των επαγγελματιών σχετικά με θέματα ΣΑΥΔ, ειδικά όσον αφορά την ευαισθητοποίηση τους για τα δικαιώματα των νέων.

Συμμετοχή των Νέων στη Διαδικασία Λήψης Αποφάσεων σχετικά με τη ΣΑΥΔ

Με στόχο να διασφαλίζεται το δικαίωμα της ουσιαστικής συμμετοχής των νέων σε θέματα που αφορούν το σχεδιασμό, εφαρμογή και αξιολόγηση προγραμμάτων, υπηρεσιών και πολιτικών σχετικά με τη ΣΑΥΔ:

1. Οι αρμόδιοι φορείς χάραξης πολιτικής, κρατικοί (συμπεριλαμβανομένων των αρμόδιων Υπουργείων, της Βουλής των Αντιπροσώπων και του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου) και μη κρατικοί φορείς, θα πρέπει να συνεργαστούν για να διαμορφώσουν ένα νομικό πλαίσιο το οποίο διασφαλίζει την ουσιαστική εμπλοκή των νέων σε όλα τα στάδια ανάπτυξης, εφαρμογής και αξιολόγησης εθνικών πολιτικών, στρατηγικών και προγραμμάτων που απευθύνονται στην νεολαία, ώστε αυτά, να αντανακλούν τις πραγματικές ανάγκες των νέων.

2. Φορείς χάραξης πολιτικής, φορείς που εργάζονται με τη νεολαία (π.χ. Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου, Κέντρα Πληροφόρησης Νέων, Συμβούλιο Νεολαίας Κύπρου) καθώς και οι φορείς που προσφέρουν υπηρεσίες και προγράμματα ΣΑΥΔ θα πρέπει να διοργανώνουν διαβουλεύσεις με τους νέους όσον αφορά τα θέματα ΣΑΥΔ. Οι διαβουλεύσεις αυτές να γίνονται:

- ανά τακτά χρονικά διαστήματα (τουλάχιστον 2 φορές το χρόνο),
- σε κέντρα νέων αστικών και μη αστικών περιοχών,
- με τη χρήση διαδραστικών μεθόδων και με τρόπο όπου όλοι μπορούν να συμμετέχουν,
- καθώς και με τη χρήση εργαλείων που ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των νέων (για παράδειγμα μέσω χρήσης μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας στην οποία οι νέοι πριν και μετά από κάθε διαβούλευση να προετοιμάζουν και να εκφράζουν τις απόψεις τους μέσω διαδικτύου).

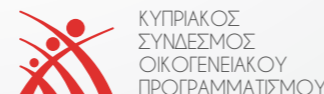
3. Οι φορείς χάραξης πολιτικής, η Κοινωνία των Πολιτών, οι οργανώσεις νεολαίας, καθώς και οι παροχείς υπηρεσιών ΣΑΥΔ, οφείλουν να διασφαλίζουν ότι εφαρμόζουν πρακτικές που λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες και την ποικιλομορφία των νέων και ενθαρρύνουν τη χωρίς διακρίσεις, ενεργή και πλήρη συμμετοχή όλων των νέων, ανεξαιρέτως ηλικίας, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου, θρησκείας, εθνικότητας, γλώσσας, μορφωτικού επιπέδου, κοινωνικού επιπέδου, αναπηρίας, κατάστασης υγείας ή άλλου χαρακτηριστικού.

4. Οι οργανώσεις νεολαίας οφείλουν να συνεργάζονται σε συστηματική βάση ώστε να εξασφαλίζουν την εκπροσώπηση των νέων σε όλες τις δομές χάραξης πολιτικής καθώς και να ασκούν πίεση προς τους φορείς χάραξης πολιτικής με στόχο την ευαισθητοποίηση τους για θέματα ΣΑΥΔ.

Η Σεξουαλική Αναπαραγωγική Υγεία και Δικαιώματα (ΣΑΥΔ), είναι μια προσέγγιση που στηρίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα. Η διασφάλιση και προάσπιση των δικαιωμάτων των νέων αποτελεί χαρακτηριστικό ενός κράτους και μιας κοινωνίας που προωθεί την δικαιοσύνη ανάμεσα σε όλους τους πολίτες και σέβεται την ισότητα και την ελευθερία τους. Η αναγνώριση των νέων ως ισότιμους φορείς δικαιωμάτων, ενδυναμώνει τους νέους, ώστε να λαμβάνουν ενημερωμένες αποφάσεις για την υγεία, τη σεξουαλικότητα και τα δικαιώματά τους καθώς και να αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο στην διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους.

Το σχέδιο χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα «Erasmus+» της Ευρωπαϊκής Ένωσης. «Το περιεχόμενο της παρούσας δημοσίευσης αποτελεί αποκλειστική ευθύνη του Κυπριακού Συνδέσμου Οικογενειακού Προγραμματισμού (ΚΣΟΠ) και σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι αντανακλά τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής»

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Τηλέφωνο: 22751093, Φαξ: 22757495
Γραμμή Βοήθειας: 1455
e-mail: info@cfpa.org.cy
www.cyfamplan.org

Συστάσεις Πολιτικής για τη Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία και Δικαιώματα (ΣΑΥΔ) των Νέων

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Τι είναι η Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία και Δικαιώματα;

Ο όρος **Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία και Δικαιώματα (ΣΑΥΔ)** αναφέρεται σε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, τα οποία στηρίζουν την ελευθερία του κάθε ατόμου να απολαμβάνει τη σεξουαλικότητά του και την αναπαραγωγική του ιδιότητα, σε ένα πλαίσιο ιστιμίας, αμοιβαίου σεβασμού και ίσων δικαιωμάτων. Ο όρος αυτός περιλαμβάνει τη Σεξουαλική Υγεία, τα Σεξουαλικά Δικαιώματα, την Αναπαραγωγική Υγεία και τα Αναπαραγωγικά Δικαιώματα.¹

Σύμφωνα με δόκιμους ορισμούς από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας²:

Η Σεξουαλικότητα είναι φυσικό και αναπόσπαστο μέρος της ζωής κάθε ανθρώπου και περιλαμβάνει το βιολογικό φύλο, τις ταυτότητες και τους ρόλους του κοινωνικού φύλου, το σεξουαλικό προσανατολισμό, τον ερωτισμό, την απόλαυση, την οικειότητα και την αναπαραγωγή. Η σεξουαλικότητα βιώνεται και εκφράζεται μέσα από σκέψεις, φαντασιώσεις, επιθυμίες, στάσεις, αξίες, συμπεριφορές, ρόλους και σχέσεις.

Σεξουαλική Υγεία είναι μια κατάσταση σωματικής, συναισθηματικής, και ψυχικής ευεξίας σε σχέση με τη σεξουαλικότητα όχι μόνο η απουσία ασθένειας, δυσλειτουργίας, ή αναπηρίας. Η σεξουαλική υγεία προϋποθέτει μια θετική προσέγγιση και σεβασμό στη σεξουαλικότητα και τις σεξουαλικές σχέσεις, καθώς και τη δυνατότητα απόκτησης ευχάριστων και ασφαλών σεξουαλικών εμπειριών, απαλλαγμένων από εξαναγκασμό, διάκριση και βία.

Αναπαραγωγική Υγεία είναι μια κατάσταση πλήρους σωματικής, συναισθηματικής, ψυχικής, και κοινωνικής ευεξίας, και όχι μόνο η απουσία ασθένειας, δυσλειτουργίας, ή αναπηρίας, σε όλα τα θέματα που σχετίζονται με το αναπαραγωγικό σύστημα, τις λειτουργίες του και τις διαδικασίες του.

Τα **αναπαραγωγικά δικαιώματα** αφορούν συγκεκριμένα όλες τις διαδικασίες που σχετίζονται με την αναπαραγωγή/τεκνοποίηση.

Τα **σεξουαλικά δικαιώματα** είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα. Τα σεξουαλικά δικαιώματα περιλαμβάνουν ανθρώπινα δικαιώματα που ήδη αναγνωρίζονται ήδη μέσα από νομοθεσίες σε εθνικό επίπεδο, διεθνείς συμβάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και άλλες διεθνείς συμφωνίες. Αυτά περιλαμβάνουν το δικαίωμα όλων των ατόμων να είναι απαλλαγμένα από εξαναγκασμό, διάκριση, και βία.

Συστάσεις Πολιτικής

Οι συστάσεις πολιτικής που παρουσιάζονται στο παρόν έγγραφο αντιστακλούν τα πορίσματα του συνεδρίου "Οι Νέοι Διαμορφώνουν την Πολιτική για τη Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία και Δικαιώματα", το οποίο πραγματοποιήθηκε μεταξύ 10-12 Ιουνίου 2016 στη Λεμεσό. Στο συνέδριο νέοι 18-30 ετών, καθώς και φορείς χάραξης πολιτικής είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν και να ανταλλάξουν απόψεις και προβληματισμούς για θέματα που αφορούν τη Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία και Δικαιώματα (ΣΑΥΔ) στην Κύπρο. Οι συμμετέχοντες μέσω διαδραστικών μεθόδων, ανέπτυξαν σε ομάδες, θέματα που αφορούν: α) την πληροφόρηση και εκπαίδευση των νέων σε θέματα Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας και Δικαιωμάτων (ΣΑΥΔ), β) την πρόσβαση των νέων σε Υπηρεσίες Σεξουαλικής Αναπαραγωγικής Υγείας και Δικαιωμάτων καθώς και γ) τη Συμμετοχή των Νέων στη Διαδικασία Λήψης Αποφάσεων σχετικά με τη ΣΑΥΔ.

Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος "Youth Shaping SRHR Policy" το οποίο συγχρηματοδοτείται από το Erasmus+ και εντάσσεται στη Βασική Δράση 3: Υποστήριξη Μεταρρυθμίσεων Πολιτικής και πιο συγκεκριμένα στη δράση του Διαρθρωμένου Διαλόγου μεταξύ των νέων και φορέων χάραξης πολιτικής στο τομέα της νεολαίας.

Οι συστάσεις πολιτικής που περιλαμβάνονται σε αυτό το έγγραφο απευθύνονται σε όλους τους αρμόδιους φορείς χάραξης πολιτικής, οι οποίοι καλούνται να εισακούσουν τις συστάσεις των νέων και να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες για να διασφαλίσουν τη ΣΑΥΔ όλων των νέων στην Κύπρο, ανεξαρτέτως ηλικίας, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου, θρησκείας, εθνικότητας, γλώσσας, μορφωτικού επιπέδου, κοινωνικού επιπέδου, αναπηρίας, κατάστασης υγείας ή άλλου χαρακτηριστικού. Η ενεργή και ουσιαστική συμμετοχή των νέων σε όλους τους τομείς της ανθρωπίνης ζωής, συμπεριλαμβανομένου του τομέα της Σεξουαλικής Αναπαραγωγικής Υγείας και Δικαιωμάτων, αποτελεί ανθρώπινο δικαίωμα τους. Οι νέοι έχουν δικαίωμα να επηρεάζουν τις αποφάσεις που τους αφορούν άμεσα και να συμμετέχουν στη διαμόρφωση πολιτικών, προγραμμάτων και υπηρεσιών που προστατεύουν και διασφαλίζουν τα αναπαραγωγικά και σεξουαλικά τους δικαιώματα.

Η νομοθετική κατοχύρωση και προστασία των σεξουαλικών και αναπαραγωγικών δικαιωμάτων ως ανθρώπινα δικαιώματα, αποτελεί υποχρέωση της Κυπριακής Δημοκρατίας όπως προκύπτει από την επικύρωση όλων των Διεθνών Συνθηκών, Συμφωνιών και Συμβάσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Πληροφόρηση και Εκπαίδευση των Νέων σε θέματα ΣΑΥΔ

Η πληροφόρηση και η εκπαίδευση των νέων για τη σεξουαλικότητα και τη ΣΑΥΔ είναι ζωτικής σημασίας για να διασφαλιστεί ότι παίρνουν αποφάσεις κατόπιν πληροφόρησης και απολαμβάνουν το μέγιστο δυνατό επίπεδο σωματικής, νοητικής και συναισθηματικής υγείας. Με στόχο να διασφαλίζεται το δικαίωμα όλων των νέων σε έγκυρη και προσιτή πληροφόρηση και εκπαίδευση για τη σεξουαλικότητα και τα δικαιώματα:

1. Όλοι οι φορείς, κυβερνητικοί και μη, οι οποίοι εμπλέκονται στην εφαρμογή προγραμμάτων πληροφόρησης και εκπαίδευσης των νέων για τη σεξουαλικότητα, θα πρέπει να εμπλέκουν ενεργά τους νέους σε όλα τα στάδια σχεδιασμού, εφαρμογής και αξιολόγησης προγραμμάτων πληροφόρησης και εκπαίδευσης για θέματα ΣΑΥΔ, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας διαμόρφωσης και αξιολόγησης σχετικού υλικού, μεθόδων και εργαλείων πληροφόρησης και εκπαίδευσης.

2. Όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς, κρατικοί φορείς και μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), θα πρέπει να προχωρήσουν στη δημιουργία εγχειριδίου διατμηματικών διαδικασιών σχετικά με τις υπηρεσίες ΣΑΥΔ που προσφέρουν. Το εγχειρίδιο θα περιλαμβάνει χρήσιμες πληροφορίες για όλες τις υπηρεσίες και φορείς, ώστε να παρέχεται μια ολιστική ενημέρωση για τις διαθέσιμες υπηρεσίες ΣΑΥΔ (κλινικές υπηρεσίες, υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικής, εκπαιδευτικές υπηρεσίες).

3. Οι οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών (ΜΚΟ, οργανώσεις νεολαίας) οφείλουν να εντάξουν τους νέους σε πρωτοβουλίες σχετικές με θέματα ΣΑΥΔ όπου θα ενθαρρύνεται η ολοκληρωμένη πληροφόρηση και εκπαίδευσή τους. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δίνεται στη συμπερίληψη όλων των νέων ανεξαρτέτως ηλικίας, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου, θρησκείας, εθνικότητας, γλώσσας, μορφωτικού επιπέδου, κοινωνικού επιπέδου, αναπηρίας, κατάστασης υγείας ή άλλου χαρακτηριστικού.

4. Οι οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών (ΜΚΟ, οργανώσεις νεολαίας) οφείλουν να συνεργάζονται σε συστηματική βάση για τη διοργάνωση μαζικών εκστρατειών ενημέρωσης για θέματα ΣΑΥΔ με στόχο στην πληροφόρηση των νέων για τις διαθέσιμες υπηρεσίες ΣΑΥΔ. Οι εκστρατείες αυτές μπορούν να αξιοποιούν αλληλεπιδραστικές και μη τυπικές μεθόδους μάθησης και να έχουν επίσης βιωματικό χαρακτήρα.

Πρόσβαση των Νέων σε Υπηρεσίες ΣΑΥΔ

Με στόχο τη διασφάλιση του δικαιώματος των νέων να έχουν πρόσβαση σε ποιοτικές, φιλικές προς τους νέους υπηρεσίες υγείας, να λαμβάνουν αποφάσεις για την υγεία τους καθώς και να απολαμβάνουν το μέγιστο δυνατό επίπεδο σωματικής, νοητικής και συναισθηματικής υγείας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας:

1. Οι αρμόδιοι φορείς θα πρέπει συνεργαστούν για τη δημιουργία Συμβουλευτικού Κέντρου (One-stop shop) για υπηρεσίες ΣΑΥΔ με έμφαση στην παροχή υπηρεσιών φιλικών προς τους νέους. Βασικά γνωρίσματα των υπηρεσιών που είναι φιλικές προς τους νέους, είναι ότι:

- προσφέρονται δωρεάν,
- προσφέρονται σε χρόνο βολικό για τους νέους και οι νέοι μπορούν να έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες όποτε τις χρειαστούν (π.χ. drop-in/walk-in centre),

¹ Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού. (2015). Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης: Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία και Δικαιώματα (ΣΑΥΔ) των Εφήβων στην Κύπρο. Λευκωσία, Κύπρος.

² Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας. (2006). Defining Sexual Health: Report of a Technical Consultation on Sexual Health, 28-31 January 2002, Geneva. Sexual Health Document Series. Γενεύη: Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας.